

ЗАКОН ЗА ПЕРСОНАЛНИОТ ДАНОК НА ДОХОД (ПРЕЧИСТЕН ТЕКСТ)

Сл.Весник на Р.Македонија бр.74 од 16.06.2006 година

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој закон се воведува персонален данок на доход и се уредува начинот на оданочување на доходот на граѓаните.

Член 2

Персоналниот данок на доход (во натамошниот текст: данок на доход) се плаќа годишно на збирот на нето приходите од сите извори, освен на приходите што се изземени од оданочување со овој закон.

Член 3

а) Доходот што подлежи на оданочување го сочинуваат следниве видови приходи остварени во земјата и во странство:

- 1) лични примања;
- 2) приходи од земјоделска дејност;
- 3) приходи од самостојна дејност;
- 4) приходи од имот и имотни права;
- 5) приходи од авторски права и права од индустриска сопственост;
- 6) приходи од капитал;
- 7) капитални добивки;
- 8) добивки од игри на среќа и други наградни игри; и
- 9) други приходи.

б) На оданочување подлежат сите приходи од став 1 на овој член што се остварени во пари, хартии од вредност, во натура, или во некој друг вид.

Член 4

а) Даночен период за кој се утврдува данокот на доход е календарската година.

б) На одделните видови приходи од член 3 на овој закон, во текот на годината се пресметува аконтација на данокот на доход што се наплатува по одбивка од секој приход или врз основа на решение на органот за јавни приходи, освен ако не е поинаку определено со овој закон.

в) Износот на платениот данок од став 2 на овој член се одбива од пресметаниот годишен данок на доход, а олеснувањата се признаваат во износ во кој се одобрени при аконтативното пресметување.

Член 5

Годишниот износ на данокот на доход и износите на аконтациите и олеснувањата кои се одбиваат од годишниот данок се утврдуваат според

прописите кои важат на 1 јануари во годината за која се утврдува данокот на доход, ако со овој закон не е поинаку определено.

Член 6

Данок на доход не се плаќа на примањата по основа на:

- 1) награди што ги доделува Организацијата на Обединетите нации и меѓународните организации;
- 2) награди за животни достигнувања во науката, културата и спортот;
- 3) јубилејни и други пригодни награди и новогодишни подароци за деца на вработените до 5.000 денари годишно;
- 4) стипендии и кредити на ученици и студенти што ги доделуваат органите на државната управа и фондации во согласност со закон;
- 5) награди на ученици и студенти за време на задолжителна практична работа и обука до 4.000 денари месечно;
- 6) награди на ученици и студенти освоени на натпревари во рамките на образовниот систем;
- 7) награди на спортисти за постигнати резултати на официјални меѓународни натпревари;
- 8) стипендии за спортисти;
- 9) надоместок за патни и дневни трошоци за службени патувања, теренски додаток и одвоен живот на вработени лица во висина утврдена со колективниот договор на ниво на гранка, а доколку не е утврдена со грански договор во висина утврдена со прописите за органите на управата;
- 10) надоместок на трошоци за превоз до работа и од работа, надоместок за исхрана на вработените и регрес за годишен одмор, до пропишаниот износ;
- 11) надоместок на трошоците за превоз до местото на извршување на работите и назад и на трошоците за исхрана на лицата невработени кои се ангажирани за извршување на јавни работи согласно со членот 85 од Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност;
- 12) надоместок за инвалидност, плата и пензија на инвалидно лице;
- 13) детски додаток;
- 14) други социјални додатоци за деца, утврдени со закон;
- 15) паричен надоместок за време на невработеност, утврден со закон;
- 16) помош во случај на смрт на член на семејството, до пропишаниот износ;
- 17) помош за претрпени штети од елементарни непогоди, до пропишаниот износ;
- 18) надоместок по основа на здравствено осигурување, освен надоместок на плата;
- 19) помошти за социјална заштита;
- 20) надоместок за телесно оштетување;
- 21) надоместок на штета по основа на осигурување на живот и имотни осигурувања;
- 22) камати по јавни заеми;
- 23) камати по обврзници издадени од Република Македонија и единиците на локалната самоуправа;
- 24) камати на штедни влогови, тековни сметки и депозити по видување;

- 25) алиментации и надоместоци на штета по судска одлука и надоместок на штета како последица на несреќа при работа;
- 26) приходи од продажба на корисен цврст отпад, остварен од страна на физичко лице;
- 27) приходи од продажба на собрани лековити билки и шумски плодови, остварени од физичко лице;
- 28) отпремнина која се дава при заминување во пензија и
- 29) еднократен надоместок во вид на испратнина, заради трајно работно ангажирање на работниците, под услови и начин утврдени со закон.

II. ГОДИШЕН ДАНОК НА ДОХОД

1. Даночен обврзник

Член 7

- а) Обврзник на данокот на доход е секое физичко лице резидент на Република Македонија за доходот што го остварува во земјата и во странство.
- б) Резидент во смисла на овој закон е физичко лице кое на територијата на Републиката има постојано живеалиште и престојувалиште.
- в) Резидентот има престојувалиште ако на територијата на Републиката престојува непрекинато или со прекини 183 или повеќе дена во календарската година, или ако има намера на територијата на Републиката да престојува 183 или повеќе дена во период од 12 месеци.

Член 8

Обврзник на данокот на доход, во смисла на овој закон е и физичко лице - трговец, трговец поединец, како и физички лица кои се занимаваат со земјоделска дејност, со занаетчиска дејност и лица кои вршат услуги или слободни занимања.

Член 9

Обврзник на данокот на доход е и физичко лице кое не е резидент на Републиката за доходот што е остварен на територијата на Републиката. Обврзник на данокот на доход е и физичко лице кое непријавено врши дејност и остварува приходи кои подлежат на оданочување според одредбите на овој закон.

2. Даночна основа

Член 10

- а) Основа на данокот на доход претставува доходот за оданочување, според член 3 на овој закон намален за:
  - 1) придонесите за пензиско и инвалидско осигурување, здравствено осигурување и вработување, освен за придонесите од земјоделска дејност што ги плаќаат земјоделците на катастарскиот приход;
  - 2) придонесите за доброволно пензиско и инвалидско осигурување

платени од обврзникот;

3) личното ослободување во износ од 30.000 денари, при годишно пресметување на данокот на доход и

4) таксите и другите јавни давачки платени од приходите на обврзникот.

б) Намалувањата од став 1 на овој член не се признаваат при пресметување на данокот на доход остварен од нерезидентни лица на територијата на Републиката.

Член 11

а) Износот на личното ослободување од членот 10 точка 3) на овој закон, пред почетокот на секоја година се валоризира со планираниот пораст на нето платите на вработените во Републиката за годината, утврдени во Макроекономската политика на Владата на Република Македонија.

б) Износот на личното ослободување од став 1 на овој член го објавува министерот за финансии пред почетокот на секоја година.

3. Даночни стапки

Член 12

Данокот на доход се плаќа по прогресивни стапки, и тоа на годишна даночна основа по стапка

- до 360.000 денари 15%
- од 360.000 до 720.000 денари 54.000 + 18% на делот од доходот од 360.000 до 720.000 денари
- над 720.000 денари 118.800 + 24% на делот од доходот над 720.000 денари

Член 13

Заради одбегнување на двојно оданочување на обврзникот му се намалува пресметаниот данок на доход за износот на платениот данок на доход во друга држава, најмногу до износот што би се добил со примена на даночните стапки од член 12 на овој закон.

III. УТВРДУВАЊЕ НА ОДДЕЛНИТЕ ВИДОВИ ПРИХОДИ

1. Лични примања

Член 14

Лични примања претставуваат сите приходи што ќе ги оствари обврзникот по основа на работен однос, вклучувајќи ги и приходите по договор за повремено или привремено вршење услуги на органите на државната управа, на домашните и странските правни лица, како и на домашните и странските физички лица кои вршат самостојна дејност, ако со овој закон не се изземени од оданочување.

Член 15

- а) Лични примања во смисла на член 14 од овој закон претставуваат:
- 1) плати и други дополнителни примања по основа на работен однос, освен примањата што се изземени од оданочување според член 6 на овој закон;
  - 2) пензиите;
  - 3) примањата на членови на органите на управување и на органите на надзор на трговските друштва;
  - 4) примањата на функционери, пратеници, советници и други носители на јавни функции;
  - 5) надоместоци на професионални спортисти;
  - 6) надоместок за време на боледување;
  - 7) надоместок за време на отсуство од работа;
  - 8) надоместок за работа на судии поротници, вешти лица и стечајни управници, кои немаат својство на вработени лица во соодветните институции или друштва;
  - 9) надоместок на членовите на Македонската академија на науките и уметностите;
  - 10) плата остварена со работа во странство врз основа на работен однос заснован во земјата и
  - 11) секој поединечно остварен приход врз основа на договор за повремено или привремено вршење на услуги на правни и физички лица.
- б) Како лични примања во смисла на став 1 на овој член се сметаат и други примања, кои наместо во пари се даваат во вид на бонови, парични потврди, акции, стоки, или во некој друг облик кој има парична вредност.

Член 16

- а) Основа за пресметување на данокот на личните примања претставува:
- 1) остварената бруто плата, односно бруто износот на дополнителното примање по основа на работен однос, намалени за придонесите и личното ослободување;
  - 2) бруто платата остварена со работа во странство врз основа на работниот однос што е заснован во земјата, намалена за придонесите и личното ослободување;
  - 3) остварената бруто пензија намалена за придонесите и личното ослободување;
  - 4) бруто износот на примањето, надоместокот, односно приходот од член 15 точки 3), 4), 8), 9) и 11) на овој закон, или на другите приходи кои не се остварени по основ на работен однос;
  - 5) бруто платата, односно бруто износот на дополнителното примање по основа на работен однос на странско физичко лице нерезидент што ја остварува од работа кај резидент на Република Македонија;
  - 6) бруто платата, односно бруто износот на дополнителното примање по основа на работен однос што ја остварува резидентот кој работи во странски дипломатски и конзуларни претставништва и меѓународни организации во Република Македонија намалена за придонесите и лично

ослободување;

7) номиналната вредност на боновите, паричните потврди и акциите;

8) цената кој а би се постигнала со продажба на стоките, во случаите на лични примања исплатени во стока и

9) надоместокот што би се постигнал на пазарот за примањата во некој друг облик кој не е наведен во точките од 1) до 7) на овој член.

б) Висината на цената, односно на надоместокот од став 1 точка 8) на овој член ја утврдува исплатувачот на личните примања во моментот на давањето на соодветното примање.

в) Ако органот за јавни приходи оцени дека утврдената цена, односно надоместокот од став 1 точката 8) на овој член е пониска од онаа што може да се постигне на пазарот, ќе ја утврди таа цена, односно надоместокот во висина која би можела да се постигне на пазарот.

Член 17

а) Данокот на доход за личните примања од член 14 на овој закон е аконтативен, освен ако поинаку не е определено со овој закон.

б) Данокот на доход од став 1 на овој член се плаќа по следниве стапки: на месечна даночна основа по стапка

- до 30.000 денари 15%
- од 30.000 до 60.000 денари 4.500 + 18% на делот од доходот од 30.000 до 60.000 денари
- над 60.000 9.900 + 24% на делот од доходот над 60.000 денари

в) На даночниот обврзник по основа на личните примања од плата од работен однос и пензија, му се признава лично ослободување во износ од една дванаестина од износот утврден во член 10 став 1 точка 3 на овој закон.

Член 18

Од данок од лични примања што се остварени со работа во странски дипломатски и конзуларни претставништва, односно кај претставници или службеници на такви претставништва во Републиката ослободени се под услов на реципроцитет:

1) шефовите на странски дипломатски мисии акредитирани во Република Македонија, персоналот на странските мисии во Република Македонија, како и членовите на нивните семејства, ако тие членови на семејства не се државјани или резиденти на Република Македонија;

2) шефовите на странски конзуларни претставништва и конзуларните функционери кои се овластени за вршење на конзуларни функции, како и членовите на нивните семејства, ако тие членови на семејства не се државјани или резиденти на Република Македонија;

3) функционерите на ООН и на нејзините специјализирани агенции како и стручњаците за техничка помош на ООН на нејзините специјализирани агенции;

4) лицата вработени кај странски дипломатски и конзуларни претставништва и меѓународни организации, лицата вработени кај шефовите на дипломатски и конзуларни претставништва или меѓународни организации, ако не се државјани или резиденти на Република Македонија

и

5) почесните конзуларни функционери на странски конзуларни претставништва за личните примања и надоместоци што ги добиваат од земјата кој а ги именува за вршење на конзуларните функции.

2. Приходи од земјоделска дејност

Член 19

а) Под приход од земјоделска дејност се подразбира:

1) катастарскиот приход што е утврден за секоја единица на земјиштето што може да се користи за земјоделско производство, односно шумарство, без оглед на тоа дали се користи за тоа производство или не или

2) вистинскиот приход, утврден на начин што е пропишан со овој закон.

б) Катастарскиот приход од став 1 точка 1 на овој член се валоризира на крајот на секоја година за тековната календарска година, според посебен закон.

Член 20

а) Обврзник на данокот на доход кој остварува приходи од земјоделство и шумарство е физичко лице кое како сопственик или корисник на земјиштето се води во катастарските книги со состојба на 31 декември во годината што и претходи на годината за која се утврдува данокот.

б) Ако обврзникот од став 1 на овој член го издал земјиштето во закуп, обврзник на данокот е закупаецот, почнувајќи од денот на склучувањето на договорот за закуп.

в) Закуподавачот и закупаецот се должни договорот за закуп на земјиштето да го достават до органот за јавни приходи во рок од осум дена од денот на неговото склучување.

г) Ако земјиштето го користи лице кое не е запишано во катастарските книги како негов сопственик или корисник, а не е ни закупаец, обврзник на данокот на доход е корисникот на земјиштето.

д) Промените во поглед на обврзникот од став 1 на овој член извршени во текот на годината важат од 1 јануари наредната година, ако на пропишан начин се пријавени во рокот утврден според прописите за катастарот на земјиштето.

Член 21

а) Основа на данокот на доход за приходите од земјоделска дејност е катастарскиот приход од земјоделското земјиште и шумите што е утврден со прописите за утврдување на катастарскиот приход.

б) Ако обврзникот пред почетокот на годината се определи за оданочување според вистинскиот приход од земјоделство и шумарство, основа претставува нето приходот.

Член 22

а) Обврзникот кој остварува приходи од земјоделска дејност кои значително го надминуваат катастарскиот приход што потекнува од високо

акумулативни гранки, од растително и сточарско производство, како и обврзникот кој остварува приходи од производство кое не е во поголема мера или непосредно врзано за обработување на земјиште, како што се: одгледување на живина и стока на индустриски начин, производство на овошки и лозови насади, производство на цвеќе и печурки, одгледување на пчели и слично се оданочува според вистинскиот приход, а основа претставува нето приходот.

б) Министерот за финансии ќе донесе поблиски прописи со кои ќе ги утврди мерилата и критериумите за случаите од став 1 на овој член.

Член 23

а) Данок на доход за приходите од земјоделска дејност не се плаќа за:

1) земјиште чие искористување за земјоделско производство е забрането врз основа на закон;

2) дворните места на црквите, храмовите, манастирите и џамиите;

3) земјиште под згради и дворни места до 500 м² и

4) земјиште на кое се подигнати насипи, канали, брани, ровови и други објекти наменети за одбрана од поплави, наноси на снег и за одводнување и наводнување.

б) Ослободувањето од став 1 на овој член престанува ако земјиштето престане да се користи за намената за која е предвидено ослободувањето.

в) Обврзникот е должен да го пријави престанокот на причините за ослободување од данокот на органот за јавни приходи во рок од 30 дена од денот на настанувањето на промената.

Член 24

а) Од даночната обврска привремено се ослободува обврзникот за:

1) земјиштето кое било неупотребливо, а кое со вложување на средства е претворено во употребливо, за пет години од почетокот на оспособувањето на земјиштето и

2) земјиштето на кое се подигнуваат нови лозја, овоштарници и други долгогодишни засади, за пет години.

б) Ослободувањето од став 1 на овој член се признава доколку измената на културата е заведена во катастарот на земјиштето.

в) Ослободувањето од став 1 на овој член обврзникот го остварува со барање што го доставува до органот за јавни приходи до крајот на годината во која настанале условите за ослободување.

Член 25

а) Од даночната обврска се ослободува - обврзникот во пасивните подрачја на кој земјоделството му е основна дејност.

б) Како пасивни подрачја во смисла на овој закон се сметаат катастарските општини, застапени со преку 50% земјоделско земјиште од VI до VIII класа.

в) Пасивните подрачја од став 2 на овој член ги определува Владата на Република Македонија.

Член 26

На обврзникот кој вложил средства во мелиорација му се дава олеснување во вид на намалување на данокот во висина од 50% а за комасација во висина од 100% во годината во која се врши мелиорација, односно комасацијата.

Член 27

На обврзникот на данокот му се намалува даночната основа за износите на извршените вложувања во економските згради и земјоделска опрема, но најмногу до 30% од катастарскиот приход.

Член 28

а) Се ослободува од плаќање на данокот од земјоделска дејност за период од пет години лицето кое за првпат ќе се определи за вршење на земјоделска дејност како основна дејност, како и лицето кое ќе се врати на село и ќе се реактивира како вршител на земјоделска дејност, а кое било евидентирано како невработено лице.

б) Ослободувањето од став 1 на овој член, обврзникот го остварува со барање што го доставува до органот за јавни приходи, во рок од 30 дена од почетокот на вршењето на дејноста.

Член 29

а) Ако приносот на една или повеќе земјишни парцели е намален поради елементарни непогоди, растителни болести и штеточини или поради други вонредни настани кои обврзникот не можел да ги спречи, катастарскиот приход се намалува за секоја од тие парцели сразмерно на намалувањето на приносот.

б) Олеснувањето од став 1 на овој член обврзникот може да го оствари со поднесување на барање до органот за јавни приходи во рок од 15 дена од денот на настанувањето на штетата.

в) Решение по барање на обврзникот донесува органот за јавни приходи врз основа на проценетата штета од страна на посебна комисија за процена на штетата што ја формира органот за јавни приходи.

г) Кога оштетувањето од елементарни непогоди, растителни болести, штеточини и други вонредни настани зафатило поголеми површини, постапката се покренува по службена должност.

3. Приходи од самостојна дејност

Член 30

а) Под приходи од самостојна дејност се сметаат приходите остварени од стопанска дејност, од давање професионални и други интелектуални услуги, како и приходите од земјоделска дејност кои не се опфатени со катастарскиот приход и од други дејности чија трајна цел е остварување на приходи.

б) Под приходи од стопанска дејност се подразбираат приходите од

производна, услужна, трговска, угостителска, превозничка и друга слична дејност.

в) Под приходи од професионални и други интелектуални услуги се подразбираат приходите од здравствена, стоматолошка, ветеринарна, адвокатска, нотарска, консултанска, ревизорска, инженерска, архитектонска, новинарска, спортска и друга интелектуална дејност.

г) Под приходи од земјоделска дејност што не се опфатени со катастарскиот приход се:

1) одгледување на живина и стока на индустриски начин, кое не е во поголема мера или непосредно поврзано за обработување на земјиштето, риболов и ловење риби и школки, одгледување пчели или одгледување други животни;

2) производство на семе, саден материјал и материјал за размножување, плантажно и оранжериско производство на овошни, градинарски, индустриски и фуражни култури, производство на поделски култури, цвеќе, грмушки и шумски дрвја, печурки и други видови земјоделско и шумско производство.

Член 31

Обврзник на данокот на доход за приходите од самостојна дејност е физичко лице трговец, трговец поединец, како и физички лица кои се занимаваат со земјоделска дејност, со занаетчиска дејност и лица кои вршат услуги или слободни занимања, кои остваруваат приходи од вршење на дејност од член 30 на овој закон.

Член 32

Ако повеќе физички лица остваруваат приходи со заедничко вршење на дејност, секое од нив е обврзник на данокот на доход за делот од нето приходот што му припаѓа според договорот за заедничко вршење на дејност. Ако со договорот не е утврдено нивното учество, за утврдување на даночната основа се смета дека нето приходот се дели на еднакви делови. На висината на даночната обврска на физичкото лице за делот од нето приходот од став 1 на овој член нема влијание фактот дали нето приходот од заедничкото вршење на дејност е распределен или не.

Член 33

а) Основа на данокот на доход за приходите од самостојна дејност е нето приходот, кој се утврдува во даночниот биланс.

б) Нето приходот претставува разлика меѓу вкупните приходи и вкупните расходи на даночниот обврзник.

Член 34

Остварените вкупни приходи и вкупните расходи од член 33 на овој закон се утврдуваат во согласност со прописите за сметководство, сметководствените стандарди и според одредбите на овој закон.

Член 35

а) Пресметката на трошоците на материјалите и набавната вредност на

продадената трговска стока се врши со примена на методот на просечни цени.

б) Ако се користат други методи за водење на вредноста на залихите, трошоците на материјалите, односно набавната вредност на продадената стока, во даночниот биланс се искажуваат во корегирани износи, кои би произлегле од примената на методот од став 1 на овој член.

в) Кога потрошокот на материјалите и набавната вредност на продадените трговски стоки се евидентира според методот на плански, односно продажни цени, може да се смета како метод на просечни цени, доколку планската вредност на потрошените материјали и продажната вредност на продадените трговски стоки се корегираат за сразмерниот дел на отстапувањето.

г) Просечните набавни цени на потрошените материјали се утврдуваат за делот на продадените производи.

Член 36

Деловните расходи што настануваат од испораки на стоки, материјали и услуги со поврзани правни и физички лица се утврдуваат според цените кои би се оствариле на домашниот пазар или компаративниот странски пазар, кога не би се работело за однос меѓу поврзани лица.

Член 37

а) Сите трансакции кои даночниот обврзник ги имал со поврзани лица посебно се искажуваат во даночниот биланс, заедно со трансферните цени по кои се реализирани трансакциите.

б) Разликата меѓу пазарната цена и трансферната цена се вклучува во даночната основа.

Член 38

Износот на бруто платите на вработените се признаваат во целина како одбитна ставка на товар на деловните расходи, во висина на исплатените износи.

Член 39

а) Амортизацијата на нематеријалните и материјалните средства се признава како расход во даночниот биланс до износот утврден со примена на амортизационите стапки пропишани со номенклатурата на средствата.

б) Еднаш амортизираните средства или група на средства не можат повторно да се вклучат во пресметка на амортизацијата при утврдување на основата за оданочување.

в) Преостанатата сегашна вредност на средствата кои не можат понатаму да се користат можат да се амортизираат во целина независно од пропишаниот век на траење.

г) Владата на Република Македонија ја пропишува Номенклатурата на средствата за амортизација и годишните амортизациони стапки, како и начинот на пресметување на амортизацијата, односно отписот на вредноста на нематеријалните и материјалните средства.

Член 40

Кога со примена на функционалниот метод на амортизација, вкупната амортизација се зголемува за повеќе од 10% од амортизацијата пресметана со пропорционалниот метод, за пресметка на амортизацијата по функционалниот метод, потребна е согласност од органот за јавни приходи.

Член 41

а) Ревалоризацијата на нематеријалните и материјалните средства, вклучувајќи ја и нивната амортизација, се признава како расход во даночниот биланс до висина на износот утврден со коефициентот на растежот на цените на производителите на индустриски производи, според податоците на Државниот завод за статистика.

б) Ревалоризација на средствата нема да се спроведува доколку коефициентот на растежот на цените од став 1 на овој член од почетокот до крајот на даночниот период не е поголем од 10%.

Член 42

На товар на расходите во даночниот биланс се признаваат и:

1) трошоците за истражување и развој направени во рамките на сопствени истражувачко - развојни центри, или преку самостојни научно - истражувачки институции;

2) трошоците по основа на камати на кредити кои се користени исклучиво за вршење на дејноста на обврзникот, освен каматите на кредитите што се користени за набавка на патнички автомобили. Ако постои кредитен однос меѓу поврзани лица, трошоците на каматите се признаваат до износот на каматите по кои можело да се земе соодветен кредит во пресметковниот период од комерцијалните банки;

3) премиите платени за осигурување на деловниот имот и сите задолжителни видови на неживотно осигурување утврдени со закон;

4) трошоците исплатени за надоместоци за превоз до работа и од работа, за исхрана на вработените лица, за еднократен надоместок во вид на испратнина, теренски додаток, надоместок за смрт на работник или член на неговото семејство, јубилејни награди и за регрес за годишен одмор, до пропишаниот износ, како и надоместоците по основа на дневници за службени патувања во земјата и во странство, одвоен живот од семејството, се признаваат на товар на расходите во даночниот биланс во висина утврдена со колективниот договор на ниво на гранка, а ако тоа не е регулирано со грански договор, во висина утврдена со прописите за органите на управата;

5) трошоците исплатени за користење на сопствен автомобил за службени цели од лицата во работен однос, се признаваат на товар на расходите во даночниот биланс во висина од 50% од утврдениот износ со колективниот договор на ниво на гранка, односно со прописите за органите на управата;

6) придонесите за пензиско и инвалидско осигурување, здравствено осигурување, дано кот на имот, таксите и другите јавни давачки што се во функција на вршење на дејноста, освен персоналниот данок на доход и

други лични давачки на обврзникот и

7) трошоците за економска пропаганда во функција за унапредување на дејноста на обврзникот, во висина во која се стварно направени, врз основа на соодветна документација.

Член 43

На товар на расходите во даночниот биланс не се признаваат:

- 1) парични казни и пенали платени од обврзникот;
- 2) затезни камати и парични казни за неплатени или ненавремено платени даноци, придонеси и други јавни давачки;
- 3) трошоци за репрезентација (гостење, подароци, плаќање на трошоци за одмор, спорт, рекреација и разонода и други слични трошоци);
- 4) трошоци за користење и одржување на автомобили и други средства за превоз на обврзникот, како и трошоци за користење на рент-а-кар возила, во висина од 50% од остварениот износ;
- 5) исплатите по основ на стипендии и
- 6) други давања и трошоци кои не се во директна врска со дејноста и остварувањето на добивката.

Член 44

а) На обврзникот кој за прв пат почнува со вршење на самостојна дејност пресметаниот данок во првата година му се намалува за 50%.

б) Како обврзник кој за прв пат почнал со вршење на самостојна дејност не се смета :

- 1) обврзникот кај кого дошло до статусни промени (спојување, припојување, поделба и слично);
- 2) обврзникот кој веќе вршел иста или слична дејност и
- 3) обврзник кој почнува да врши самостојна дејност со преземање од некој член на семејството.

в) Ако обврзникот од став 1 на овој член престане со вршење на дејноста пред истекот на четири години од денот на користењето на намалувањето, го должи неплатениот данок во износ зголемен со камата пропишана за даноците што не се платени во пропишаниот рок.

Член 45

а) На обврзникот му се намалува даночната основа за износот на инвестициите во основни средства за вршење на дејноста до 100.000 евра во денарска противвредност, во тековната година, освен во патнички автомобили, мебел, теписи, аудиовизуелни средства, бела техника, уметнички дела од ликовната и применетата уметност и други украсни предмети за опремување на административни простории.

б) На обврзникот, за износот на инвестициите во основни средства за вршење на дејноста над 100.000 евра во денарска противвредност, во тековната година, освен во патнички автомобили, мебел, теписи, аудиовизуелни средства, бела техника, уметнички дела од ликовната и применетата уметност и други украсни предмети за опремување на административните простории, му се намалува даночната основа до 25%,

по претходно искористување на правото од ставот 1 на овој член, но не повеќе од остатокот на неискористениот дел од инвестицијата.

в) Како средства за вршење на дејноста се сметаат и патничките автомобили во дејностите: изнајмување на возила (рент-а-кар), автотакси превоз, возила за обука на возачи и специјални возила (погребални, брза помош, возила за помош на пат и слично).

г) За остварување на правото на даночно ослободување од ставовите 1 и 2 на овој член, услов е обврзникот да не ги отуѓи основните средства за период од три години, почнувајќи од годината во која е извршено инвестирањето.

д) Ако обврзникот на крајот на секој пресметковен период, документирано не докаже дека износот на намалувањето на даночната основа го вложил за намените од ставовите 1 и 2 на овој член и не ги отстапил основните средства, даночниот обврзник го губи правото на ослободување по оваа основа. Данокот кој би го платил да не го користел ова ослободување се наплатува во износ зголемен со камата пропишана за даноците што не се платени во пропишаниот рок.

ѓ) По исклучок од став 1 на овој член на обврзникот кој е должен согласно член 2 од Законот за регистрирање на готовински плаќања, да воведат и да користи одобрен систем на опрема за регистрирање на готовинските плаќања, му се намалува пресметаниот данок за набавени до десет фискални апарати, во висина на нивната вредност.

е) Даночното ослободување од став 6 на овој член обврзникот може да го користи од првиот нареден месец од тековната година од воведувањето во употреба на одобриениот систем на опрема за регистрирање на готовинските плаќања до крајот на годината, сразмерно, на износот на вложените средства.

ж) Доколку обврзникот даночното ослободување од став 7 од овој член не го искористи до крајот на тековната година, има право да го пренесе во наредниот период.

з) Даночното ослободување од став 6 на овој член обврзникот го остварува со одобрение од органот за јавни приходи, по поднесено писмено барање .

Член 46

а) Обврзникот кој поради определени околности не е во состојба да ги води деловните книги, или на кого нивното водење значително му го отежнува вршењето на дејноста, има право да поднесе барање до органот за јавни приходи, данокот од доход за приходите од вршење на дејност да го плаќа според паушално утврден нето приход.

б) Органот за јавни приходи одлучува по барањето од став 1 на овој член, дали постојат околностите поради кои обврзникот не е во состојба да ги води деловните книги, или нивното водење значително му го отежнува вршењето на дејноста.

в) Кога органот за јавни приходи ќе оцени дека се исполнети условите од став 1 на овој член, го утврдува паушалниот нето приход на обврзникот, имајќи предвид за:

- 1) местото каде што се наоѓа деловната просторија;
- 2) опременоста на деловната просторија;

- 3) пазарните услови во кои се врши дејноста;
  - 4) површината на деловната просторија;
  - 5) староста и способноста на обврзникот;
  - 6) големината на нето приходот на обврзникот кој под исти или слични услови врши иста или слична дејност и
  - 7) други околности кои влијаат на остварувањето на добивката.
- г) Обврзникот од став 1 на овој член барањето за паушално оданочување може да го поднесе до органот за јавни приходи најдоцна до крајот на годината која и претходи на годината за која се врши утврдување на данокот.
- д) Правото на паушалното оданочување не може да се признае на:
- 1) обврзникот кој врши трговска, угостителска и комисиона дејност (освен обврзникот кој дејноста ја врши на тезга);
  - 2) кој вработува други лица;
  - 3) во чија дејност вложуваат и други лица и
  - 4) чиј нето приход во годината која и претходи на годината за која се врши утврдување на данокот е повисок од две годишни просечни плати.
- ѓ) Ако органот за јавни приходи утврди дека престанале условите поради кои на обврзникот му е признаено правото данокот да го плаќа според паушално утврден нето приход, во наредната година ќе го задолжи да води деловни книги.

4. Приходи од имот и имотни права

Член 47

Под приходи од имот и имотни права се подразбираат приходите што обврзникот ги остварува од издавање под закуп или подзакуп на земјиште, станбени или деловни простории, гаражи, простории за одмор и рекреација, опрема, превозни средства и други видови имот.

Член 48

Обврзник на данокот на доход за приходи од имот и имотни права е физичко лице кое остварува приходи од имот и имотни права.

Член 49

а) Основа за пресметување на данокот претставува нето приходот што се добива кога едно годишниот износ на остварениот приход во годината за кој а се утврдува данокот, ќе се намали за трошоците на одржување и управување, за едногодишната амортизација и за другите трошоци што биле нужни за остварување на приходот.

б) Трошоците од став 1 на овој член се признаваат во висина од 25% од приходот.

в) На обврзникот од член 48 на овој закон, на негово барање, наместо нормираните трошоци од став 2 на овој член, ќе му се признаат стварните трошоци што ги направил за остварување на приходот, ако тоа документирани го докаже.

г) Ако имотот се издава во подзакуп, од закупнината што ја остварува

обврзникот се одбива закупнината што ја плаќа на закуподавачот.

д) Во приходите од имот и имотните права се вклучуваат и вредностите на сите давања и услуги на кои се обврзал закупецот, односно подзакупецот да ги изврши за сметка на закуподавачот.

Член 50

а) При утврдувањето на основата на данокот на доход за приходите од имот остварени од давање под закуп на опремени станбени и деловни простории, како трошок се зема предвид и абењето на опремата (мебелот и слично).

б) Трошоците од став 1 на овој член се признаваат во висина од 30% од бруто приходот, а ако обврзникот документирано докаже дека направил поголеми трошоци од нормираните, ќе се признаат стварните трошоци.

Член 51

а) Ако закупнината е наплатена за повеќе години однапред, данокот се плаќа годишно за толку години за колку е наплатена закупнината, но најмногу за пет години.

б) Основа за пресметување на данокот за секоја одделна година претставува сразмерниот дел на закупнината, кој се ревалоризирал со стапката на пораст на цените на мало, според податоците на Државниот завод за статистика.

Член 52

а) Ако пријавените приходи од имот и имотни права се помали од оние што може да се постигнат според месните прилики, органот за јавни приходи го утврдува можниот приход со споредување на закупнината за слични објекти кои се издаваат во закуп под приближно еднакви услови.

5) Приходи од авторски права и права од индустриска сопственост

Член 53

Под приход од авторски права и права од индустриска сопственост се подразбира надоместокот што обврзникот го остварува од авторски права и права од индустриска сопственост.

Член 54

а) Обврзник на данокот на доход за приходите од авторски права и права од индустриска сопственост е физичко лице кое остварува надоместок од авторски права и права од индустриска сопственост.

б) Обврзник на данокот на доход за приходи од авторски права и права од индустриска сопственост е и физичко лице наследник или носител на авторски права и права од индустриска сопственост.

Член 55

Основа за пресметување на данокот на доход за приходите од член 53 на овој закон е нето приходот што се добива кога од остварениот приход ќе

се одбијат трошоците што биле потребни за негово остварување.

Член 56

а) При утврдувањето на нето приходот од авторски права и права од индустриска сопственост се признаваат следниве трошоци:

1) за вајарски дела, таписерии, керамопластика, уметничка керамика и витраж - 60% од бруто приходот;

2) за уметничка фотографија, сидно сликарство и сликарство во простор во техниките: фреска, графика, мозаик, интарзија, емајл, интарзирани и емајлирани предмети, костимографија, модно креаторство и уметничка обработка на текстил (ткаен текстил, печатен текстил и слично) -50% од бруто приходот;

3) за сликарски дела, графички дела, индустриско обликување со изработување на модели и макети, ситна пластика, уметнички решенија за сценографија, научни, стручни и публицистички дела, преведување на дела од книжевноста, музички и кинематографски дела и реставраторски и конзерваторски дела во областа на културата и уметноста - 50% од бруто приходот;

4) за изведување уметнички дела во областа на сериозната музика, балетот, операта и театарско и филмско актерство, за рецитирање, снимање филмови и идејни скици за таписерија и костимографија - 30% од бруто приходот;

5) за преводи (освен преводи на книжевни дела), предавања и слични интелектуални творби -30% од бруто приходот;

6) за изведување на естрадни програми на забавна и народна музика-25% од бруто приходот и

7) за други авторски дела и дела од индустриска сопственост, кои не се наведени во точките од 1 до 6 на овој член - 25% од бруто приходот.

б) На обврзникот, по негово барање, наместо нормираните трошоци, му се признаваат стварните трошоци ако може документирано да ги докаже.

Член 57

При утврдувањето на нето приходот од вајарски, сликарски, графички, таписериски и други творби од применетата уметност остварени на изложби одржани надвор од живеалиштето на обврзникот, покрај трошоците предвидени во член 56 на овој закон му се одбиваат трошоците за превоз на творбите, патните трошоци како и трошоците за престој во местото на одржувањето на изложбата, се додека таа трае, во висина на највисоките дневници утврдени со соодветни прописи.

Член 58

а) При утврдувањето на нето приходот од патенти и знаци на разликување се признаваат следниве трошоци:

1) таксите и трошоците што се плаќаат за заштита на патенти според потврдата на надлежниот орган за заштита на патентите;

2) трошоците за изработка на нацрт и технички опис на патентот и знакот на разликување што биле составен дел на пријавата со која од надлежен орган се бара заштита на патентот и знакот на разликување, според потврдата на стручно лице кое ги изработило тие нацрти и технички описи.

Мислења за реалноста на овие трошоци издава организација регистрирана за застапување на авторите и

3) трошоците за изработка на прототип потребен за проверување на патентот што е пријавен односно заштитен. Ако прототипот е изработен во претпријатие, односно установа, потврда за трошоците за изработката издава изработувачот. Ако прототипот го изработил пронаоѓачот во сопствена режија, се признаваат стварните трошоци што ги имал, а мислење за реалноста на трошоците издава соодветна организација регистрирана за застапување на авторите.

б) Сите трошоци треба да бидат посебно искажани и документирани со сметки кои му се поднесуваат како доказ на исплатувачот на приходот.

Член 59

На обврзникот - наследник или носител на авторско право како трошоци му се признаваат само платените надоместоци на авторската агенција и на овластените лица за продажба и исплата на приходот.

Член 60

а) Приходите од авторски права и права од индустриска сопственост што обврзникот ги остварил од дело што го создавал подолго од една година, при утврдувањето на нето приходот, се делат на барање на обврзникот на онолку еднакви делови колку што години го создавал делото, но најмногу за пет години.

б) Основа за пресметување на данокот за секоја година претставува сразмерниот дел на нето приходот.

Член 61

Обврзникот резидент на Републиката е ослободен од плаќање данок на доход за приходите од авторски права и права од индустриска сопственост што ги остварил од домашно правно или физичко лице по основа на примена на правата од индустриска сопственост.

б) Приходи од капитал

Член 62

Под приходи од капитал се подразбираат:

- 1) дивидендите и другите приходи остварени со учество во добивката кај правните и физичките лица;
- 2) заеми по кредитите дадени на физички и правни лица;
- 3) каматите по обврзници или други хартии од вредност и
- 4) камати на орочени штедни и други депозити.

Член 63

Обврзник на данокот на доход за приходите од капитал е физичко лице кое остварува приходи од член 62 на овој закон.

Член 64

- а) Основа на данокот на доход за приходите од член 62 точка 1) на овој закон претставува износот од 50% од бруто дивидендите, односно приходите од учество во добивката распределени на обврзникот.
- б) Основа на данокот на доход на приходите од член 62 точки 2), 3) и 4) на овој закон, претставува разликата меѓу износот на каматата и износот пресметан по стапката на пораст на цените на мало во соодветниот период.

7) Капитални добивки

Член 65

- а) Под капитална добивка се подразбира приходот што обврзникот го остварува од продажба на хартии од вредност, учество во капиталот и недвижен имот.
- б) Капиталната добивка претставува разлика меѓу продажната цена на хартиите од вредност, учеството во капиталот и недвижниот имот од став 1 на овој член и куповната (набавната) цена.
- в) Ако разликата од став 2 на овој член е негативна се остварува капитална загуба.
- г) Како продажна цена од став 2 на овој член се смета договорената цена, односно цената која органот за јавни приходи ќе ја утврди ако оцени дека договорената цена е пониска од пазарната.
- д) Како договорена, односно пазарна цена при продажба на недвижен имот се зема цената без данокот на промет на недвижности и права.
- ѓ) Куповната (набавната) цена од став 2 на овој член претставува цената по која обврзникот ги стекнал хартиите од вредност, учеството во капиталот или недвижниот имот.
- е) При продажбата на недвижниот имот, кој обврзникот сам го изградил за набавна цена се смета пазарната цена според која се утврдува основата на данокот на имот.
- ж) Како куповна (набавна) цена на хартиите од вредност кои се продадени или купени на берза се смета цената која обврзникот ја документира како стварно платена, или ако тоа не го стори, најниската забележана трансакција во период од една година, која претходи на продажбата на хартијата од вредност.
- з) Кај хартиите од вредност кои не се котираат на берзата, како набавна цена се смета цената која обврзникот ја документира како стварно платена, или ако тоа не го стори, нејзината номинална вредност.
- с) Куповната (набавната) цена се ревалоризира согласно со прописите за сметководство од денот на стекнувањето до денот на продажбата на хартиите од вредност, учеството во капиталот или недвижниот имот.

Член 66

Обврзник на данокот на доход од капитални добивки е физичко лице кое остварува добивка од член 65 став 2 на овој закон.

Член 67

Основа на данокот на доход за капитални добивки претставува разликата помеѓу продажната цена на хартиите од вредност, учеството во капиталот и недвижниот имот и куповната (набавната) цена.

Член 68

а) Капиталната добивка остварена со продажба на хартии од вредност, учество во капиталот и недвижен имот, се внесува во даночната основа во висина од 70% од разликата.

б) При утврдување на основата за пресметување на данокот од капитални добивки од продажба на недвижен имот, покрај добивката се земаат предвид и ревалоризираната вредност на инвестициите и издатоците за инвестиционо одржување.

Член 69

а) Капитална загуба остварена со продажба на хартии од вредност се пребива со капиталните добивки од член 68 на овој закон.

б) Ако и по извршеното пребивање, според став 1 на овој член се појави капитална загуба, вишокот се пренесува на идните капитални добивки во наредните три години.

Член 70

а) Ако обврзникот ги вложи средствата остварени од продажба на недвижен имот за решавање на своето станбено прашање и на станбеното прашање на член на своето потесно семејство, се ослободува од плаќање данок на доход на капиталната добивка.

б) Ако обврзникот ги вложи средствата од продажба на недвижен имот за купување на деловни простории за вршење на сопствена дејност, или во недвижен имот за проширување на постојната дејност, се ослободува од плаќање данок на доход на капиталната добивка.

в) Ослободувањето од ставовите 1 и 2 на овој член се врши врз основа на уредна документација и доколку вложувањето е извршено во рок од една година од денот на продажбата на недвижниот имот.

г) Капитална добивка во сите случаи не се плаќа на средствата остварени од продажба на недвижен имот кој обврзникот го продава по истекот на три години од денот кога го стекнал.

8) Добивки од игри на среќа и други наградни игри

Член 71

а) Обврзник на данокот на доход за добивките од игри на среќа и други наградни игри е физичко лице кое остварило добивка од тие игри.

б) Основа за пресметување на данокот претставува секоја поединечна добивка остварена од игри на среќа и други наградни игри.

в) Ако добивката од игри на среќа и други наградни игри се состои од предмети, основа на данокот претставува пазарната вредност на

предметите во моментот на остварувањето на добивката.

Член 72

Данокот на доход за добивките од игри на среќа и други наградни игри не се плаќа ако поединечната добивка не го надминува износот од 10.000 денари.

Ако поединечниот износ на добивката е поголем од износот утврден во став 1 на овој член, данокот се пресметува врз целиот износ на добивката.

9) Други приходи

Член 73

а) Други приходи во смисла на овој закон, се сметаат и приходите кои ги остваруваат физички лица, а кои не се оданочени или не се изземени од оданочување со овој закон.

б) Основа за пресметување на данокот од ставот 1 на овој член е нето приходот кој се утврдува со одбивање на нормираните трошоци од бруто приходот во висина од 35%.

в) Како други приходи, во смисла на овој закон, се сметаат и приходите остварени со стекнување на хартии од вредност и учество во капиталот без надоместок, а основа за пресметување на данокот претставува пазарната вредност на денот на стекнувањето.

IV. УТВРДУВАЊЕ, ПРЕСМЕТУВАЊЕ И НАПЛАТА НА ПЕРСОНАЛНИОТ ДАНОК ОД ДОХОД

1) Утврдување на данокот

Член 74

Во постапката за утврдување, пресметување и наплата на данокот на доход ќе се применуваат одредбите од Законот за општата управна постапка, доколку со овој закон не е поинаку определено.

Член 75

а) Утврдувањето и наплатата на данокот на доход го врши органот за јавни приходи, доколку со овој закон не е определено поинаку.

б) Органот за јавни приходи го утврдува данокот врз основа на податоците во даночната пријава на обврзникот, деловните книги што ги води обврзникот, службените податоци што ги прибавил органот преку контрола, врз основа на други податоци и докази до кои ќе дојде во постапката за утврдување на данокот.

Член 76

Органот за јавни приходи води регистар на обврзниците на данокот на доход со податоци што се од значење за утврдување на даночната обврска.

Член 77

- а) Обврзниците на данокот на доход од член 31 на овој закон и обврзниците од земјоделска дејност кои се оданочуваат според вистинскиот приход се должни да водат деловни книги во кои ги искажуваат сите деловни промени на начин предвиден со овој закон.
- б) Обврзниците на данокот на доход од самостојна дејност кои плаќаат данок во паушален износ не се должни да водат деловни книги.

Член 78

- а) Обврзниците од член 77 став 1 на овој закон, покрај водењето деловни книги, се должни да издаваат сметка (фактура) за секој поединечно остварен промет или остварениот промет да го регистрираат во регистар каса.
- б) Министерот за финансии за одделни дејности може да пропише водење на помошна евиденција.

Член 79

- а) Обврзниците на данокот на доход од член 31 на овој закон должни се да водат деловни книги по системот на двојно или просто книговодство.
- б) Деловните книги по системот на просто книговодство се:
- 1) книга на приходи;
  - 2) книга на расходи и
  - 3) книга на основни средства и ситен инвентар.

Член 80

- а) Обврзниците се должни деловните книги и другата евиденција да ги водат уредно, ажурно и точно.
- б) Се смета дека деловните книги се водени уредно, ажурно и точно ако:
- 1) од нив може да се утврди вкупното работење на обврзникот, расчленото по одделни работни промени и тоа по хронолошки ред и во бруто - износ без пребивање;
  - 2) во нив книжењето на приходите се врши секој ден, а најдоцна во наредниот ден, а книжењето на трошоците во рок од седум дена од нивното настанување;
  - 3) книжењето на секоја деловна промена на средствата, приходите и трошоците на работењето се врши врз основа на веродостојна книговодствена документација и
  - 4) во почетокот, односно на крајот од годината е извршен попис на средства, залихите на материјалите, готовите производи, полупроизводите и надворешните производи, готовината, долговите и побарувањата и ако оваа состојба е впишана во деловните книги.

Член 81

По завршувањето на деловната година, по книжењето на сите деловни промени, деловните книги се заклучуваат.

Член 82

Обврзникот е должен деловните книги, другата евиденција и документацијата да ги чува во деловната просторија. Ако водењето на деловните книги е доверено на регистриран финансиско - книговодствен сервис, деловните книги и документацијата се чуваат во просториите на тој сервис.

Член 83

Поблиски прописи за содржината на деловните книги, начинот на нивното водење и искажувањето на финансискиот резултат донесува министерот за финансии.

Член 84

Деловните книги, другата евиденција и документација се чуваат најмалку пет години од последниот ден на деловната година на која се однесуваат, доколку со закон не е поинаку пропишано.

Член 85

Обврзниците од член 77 став 1 на овој закон составуваат годишен даночен биланс. Поблиски прописи за содржината на даночниот биланс и начинот на неговото составување донесува министерот за финансии.

2. Поднесување на даночна пријава

Член 86

- а) Обврзникот на данокот на доход е должен да поднесе годишна даночна пријава за доходот што го остварил, освен ако со овој закон не е одредено поинаку.
- б) Органот за јавни приходи најдоцна до 31 декември секоја година со јавна покана ги повикува обврзниците да поднесат даночна пријава.

Член 87

- а) Обврзникот на данокот на доход е должен да поднесе годишна даночна пријава за остварениот доход по истекот на годината за која се утврдува данокот најдоцна до 15 март наредната година.
- б) Обврзникот кој остварува приходи од самостојна дејност и кој води деловни книги е должен, во рокот утврден во ставот 1 на овој член, да поднесе годишна пресметка за искажаниот финансиски резултат и даночен биланс.

Член 88

- а) Обврзникот кој остварува во текот на годината само приход од плата и пензија, односно само приход од земјоделска дејност кој се оданочува според катастарскиот приход или само приходи од самостојна дејност не е должен да поднесува годишна даночна пријава.
- б) По исклучок од ставот 1 на овој член, обврзникот кој остварува лични

примања од странство, како и обврзникот кој остварува лични примања од дипломатски, односно конзуларни претставништва на странски држави, кај претставници и службеници на такви претставништва кои уживаат дипломатски имунитет и кој сам го утврдува и уплатува данокот, е должен да поднесува годишна даночна пријава.

Член 89

а) Граѓанинот кој во текот на годината започне да остварува приходи од вршење на дејност или по друга основа, кои подлежат на оданочување со данок на доход врз основа на овој закон е должен да поднесе аконтативна пријава до органот за јавни приходи во рок од 15 дена од денот на започнувањето на вршењето на дејноста.

б) Со аконтативната пријава граѓанинот е должен да приложи и писмена изјава за тоа дали и порано вршел соодветна дејност на подрачјето на својата или друга општина.

Член 90

Формата, содржината и начинот на пополнување на годишната и аконтативната даночна пријава ги пропишува министерот за финансии.

Член 91

Годишната даночна пријава за утврдување на данокот на доход обврзникот е должен да ја поднесе до органот за јавни приходи на чија територија се наоѓа неговото живеалиште. Аконтативна пријава обврзникот е должен да поднесе:

1) за приходите од самостојна дејност до органот за јавни приходи на чија територија е регистриран за вршење на дејноста, односно на чија територија ја врши дејноста ако не е регистриран;

2) за приходите од имот и имотни права на органот за јавни приходи на чија територија се наоѓа имотот, до 15 март и

3) за капиталните добивки и другите приходи на кои не се плаќа аконтација на данокот по одбивка до органот за јавни приходи на чија територија се наоѓа живеалиштето на обврзникот.

Член 92

а) Обврзникот - нерезидент поднесува даночна пријава за секој од приходите што ги остварува, а за кои е предвидено плаќање данок на доход врз основа на решение на органот за јавни приходи.

б) Даночната пријава од став 1 на овој член се поднесува до органот за јавни приходи на чија територија обврзникот ги остварува приходите.

в) Данокот на доход за приходите од став 1 на овој член се пресметува со примена на стапките од член 12 на овој закон.

3. Пресметување на аконтацијата на данокот од доход во текот на годината

а) Аконтација на данокот по одбивка

Член 93

Утврдување и наплата на аконтација на данокот на доход по одбивка се врши за следните видови приходи:

- 1) личните примања;
- 2) приходите од авторски права и права од индустриска сопственост;
- 3) приходите од капитал;
- 4) приходите од имот и имотни права, ако исплатувачот на приходите води деловни книги;
- 5) добивките од игра на среќа и други наградни игри и
- 6) другите приходи за кои данокот на доход не се утврдува со решение на органот за јавни приходи.

Член 94

а) Аконтација на данокот на доход за приходите од член 93 на овој закон пресметува исплатувачот за секој обврзник и за секој поединечно исплатен приход.

б) Данокот на доход на приходите од член 93 точки 1), 2), 3) и 6) на овој закон остварен од даночен обврзник - нерезидент се пресметува на соодветно утврдена даночна основа согласно со овој закон, со примена на стапките од член 17 на овој закон.

в) Министерот за финансии донесува поблиски прописи за начинот на пресметување и плаќање на аконтациите на данокот.

Член 95

а) Исплатувачот од член 94 од овој закон е должен на обврзникот при секоја исплата да му издаде примерок од пресметката за аконтацијата на данокот и наплатените придонеси и збирен податок по истекот на годината најдоцна до 15 февруари наредната година, за вкупно платената аконтација.

б) Исплатувачот е должен на органот за јавни приходи да му доставува годишен извештај за бруто остварените приходи на обврзникот за пресметаниот и платениот данок и придонес по одбивка и вкупно исплатените нето приходи, најдоцна до 15 февруари наредната година.

в) Исплатувачот на платите е должен по изминување на наредниот месец, а најдоцна до 8 во месецот што следува по овој период, на органот за јавни приходи да му достави пресметка за износот на бруто пресметаните плати и за вкупниот број на вработени лица на кои им исплатува плата за месецот.

г) Министерот за финансии донесува поблиски прописи за формата, содржината и начинот на пополнување на годишниот извештај од став 2 на овој член и го пропишува образецот - пресметка од став 3 на овој член.

Член 96

Аконтација на данокот на доход за приходот од авторски права и права од индустриска сопственост се пресметува по стапка од 15%.

Член 97

Аконтацијата на данокот на доход за приходите од капитал од член 62 точки 1), 2) и 3) на овој закон се пресметува на секој поединечно остварен приход на даночна основа од член 64 на овој закон, по стапка од 15%.

Аконтацијата на данокот на доход за приходите од капитал од член 62 точка 4) на овој закон се пресметува за секој поединечно остварен приход на даночната основа од член 64 на овој закон, по стапка од 15%, а пресметаниот и наплатениот данок по одбивка се смета за конечно намирена даночна обврска. Приходите по оваа основа не влегуваат во даночната основа на годишниот данок на доход.

Член 98

Аконтација на данокот на доход за приходите од имот и имотни права, кога исплатувачот на приходите води деловни книги, се пресметува врз даночна основа според член 49 и член 50 на овој закон со примена на стапка од 15%.

Член 99

Аконтација на данокот на доход за добивките од игри на среќа се пресметува врз даночна основа од член 71 од овој закон со примена на стапка од 15%, а пресметаниот и наплатениот данок по одбивка се смета за конечно намирена даночна обврска. Приходите по оваа основа не влегуваат во даночната основа на годишниот данок на доход.

Член 100

Аконтацијата на данокот на доход на другите приходи се пресметува со примена на стапка од 15%. Пресметаниот и наплатениот данок по одбивка се смета за конечно намирена даночна обврска, а остварените приходи по оваа основа не влегуваат во годишниот данок на доход.

6) Аконтација на данокот по решение

Член 101

Аконтација на данокот на доход според решение на органот за јавни приходи се плаќа за следните приходи:

- 1) приходите од земјоделска дејност;
- 2) приходите од самостојна дејност;
- 3) капиталните добивки и
- 4) други приходи на кои аконтацијата на данокот не се плаќа по одбивка.

Член 102

а) Аконтација на данокот на доход за приходите од земјоделска дејност ја утврдува со решение органот за јавни приходи:

- 1) врз основа на податоците од катастарот и другите податоци што се од значење за утврдување на даночната обврска и
  - 2) врз основа на податоците од даночната пријава, даночниот биланс, деловните книги и другите податоци што се од значење за утврдување на даночната обврска ако обврзникот се оданочува според вистинскиот доход.
- б) Данокот од став 1 точка 1 на овој член се пресметува со примена на стапките од член 12 од овој закон.
- в) Платената аконтација од став 1 точка 1 на овој член се смета за конечно намирена даночна обврска.

Член 103

- а) Аконтацијата на данокот на доход за приходите од самостојна дејност ја утврдува со решение органот за јавни приходи:
- 1) врз основа на податоците од даночната пријава, даночниот биланс, деловните книги и другите податоци кои се од значење за утврдување на даночната обврска и
  - 2) врз основа на податоците од даночната пријава и критериумите од член 46 на овој закон за паушално утврдениот нето приход.
- б) Аконтацијата од став 1 точка 1 на овој член се утврдува со примена на стапките од членот 12 на овој закон.

Член 104

Аконтацијата на данокот на доход за капитални добивки ја утврдува со решение органот за јавни приходи врз основа на податоците од даночната пријава на начин предвиден во член 68 на овој закон, со примена на стапка од 15%.

Член 105

Аконтацијата на данокот на доход за приходите на кои не се плаќа данок по одбивка, ја утврдува со решение органот за јавни приходи врз основа на податоците од даночната пријава, критериумите од член 52 на овој закон и според други податоци кои се од значење за утврдување на даночната обврска.

Член 106

Аконтацијата на данокот на доход за другите видови приходи на кои не се плаќа данок по одбивка, ја утврдува со решение органот за јавни приходи врз основа на податоците од даночната пријава или други податоци кои се од значење за утврдување на даночната обврска, по стапка од 15%.

Член 107

Доколку се изменат значајно условите под кои е утврдена аконтацијата на данокот на доход, обврзникот може да бара промена на аконтацијата, односно органот за јавни приходи може во согласност со новите околности да утврди нова аконтација.

4. Пресметување на годишниот данок од доход

Член 108

Годишниот данок на доход го утврдува со решение органот за јавни приходи врз основа на податоците од даночната пријава, деловните книги и другите податоци кои се од значење за утврдување на даночната обврска.

Член 109

Обврзникот кој плаќа данок од самостојна и земјоделска дејност, а кој е обврзан да води деловни книги во согласност со овој закон е должен приходот да го остварува преку жиро - сметката кај носителите на платен промет.

Член 110

Ако обврзникот на општ повик не поднесе даночна пријава и даночен биланс во пропишаниот рок или ако деловните книги не можат да послужат како основа за утврдување на даночната обврска, данокот ќе се утврди:

- 1) врз основа на службените податоци за остварениот приход и за трошоците на работењето на обврзникот со кои располага органот за јавни приходи;
- 2) со споредување со обврзник од иста или слична дејност при што како елементи на споредување особено се земаат местото каде што се врши дејноста, стручната квалификација, годините на старост, опременоста со средствата за работа, бројот на вработените, асортиманот на производите и услугите и други околности и факти што се од значење за остварувањето на приходот;
- 3) врз основа на утврдени податоци од страна на органот за јавни приходи по пат на извршено снимање за остварениот обем на работа односно промет;
- 4) врз основа на споредување со просечните бруто плати на вработените кај правните лица од иста или слична дејност кои таа дејност ја вршат под приближно еднакви услови и
- 5) врз основа на стручен наод и мислење на вештак.

Член 111

а) Решението на органот за јавни приходи со кое се утврдува годишниот данок на доход од членот 108 на овој закон и решението за аконтативните даноци од член 101 на овој закон, особено содржи:

- 1) име, презиме, адреса и даночен број на обврзникот;
- 2) видот на данокот;
- 3) даночна основа;
- 4) даночна стапка;
- 5) утврдените олеснувања и ослободувања;
- 6) утврдениот износ на данокот;
- 7) бројот на сметката на која се уплатува данокот според решението и роковите за плаќање;

8) укажување на законските последици од ненавременото плаќање на данокот и

9) укажување на правото за правен лек по решението за утврдената даночна обврска.

б) Решение од став 1 на овој член органот за јавни приходи е должен да донесе најдоцна во рок од 60 дена од денот на приемот на даночната пријава.

в) Решение за утврдување на аконтативниот данок на приходите од земјоделска дејност, органот за јавни приходи е должен да донесе најдоцна до 30 април во годината за која се утврдува данокот.

ЖАЛБА

Член 112

а) Против решението на органот за јавни приходи за утврдување на данокот може да се поднесе жалба до Министерството за финансии во рок од 15 дена од денот на приемот на решението.

б) Жалбата се поднесува на органот за јавни приходи кој го донел решението.

Член 113

Органот за јавни приходи кој го донел решението е должен жалбата со сите списи да ја достави до Министерството за финансии, најдоцна во рок од 15 дена од денот на приемот на жалбата.

Член 114

а) Жалбата не ја одлага наплатата на утврдениот данок доколку со овој закон не е определено поинаку.

б) Органот за јавни приходи што го донел решението може во оправдани случаи да ја одложи наплатата на данокот до донесување на решение по жалбата, за што е должен да го извести Министерството за финансии.

5. Повторување на постапката

Член 115

а) Органот за јавни приходи кој донел решение за утврдување на данокот со кое е окончана даночната постапка може да ја повтори постапката ако:

1) даночната пријава според која е утврден данокот е поднесена врз основа на деловни книги за кои подоцна е утврдено дека не се водени уредно, ажурно и точно;

2) во даночната пријава според која е утврден данокот се дадени неточни податоци кои не одговараат на состојбите според деловните книги;

3) даночниот обврзник не ги пријавил сите извори на приходи врз основа на кои се утврдува данокот на обврзникот според одредбите на овој закон;

4) на даночниот обврзник му се дадени даночни олеснувања и ослободувања врз основа на неточни податоци и докази што тој ги дал и

5) постојат причини за повторување на постапката според Законот за општата управна постапка.

б) Постапката за утврдување на данокот може да се повтори и по барање на даночниот обврзник во согласност со Законот за општата управна постапка.

в) Повторување на постапката од ставовите 1 и 2 на овој член може да се изврши во рок од пет години од правосилноста на решението со кое е утврдена даночната обврска.

Член 116

а) Кога лице поседува имот или располага со средства поголеми од оданочените, односно имотот кој го поседува и средствата со кои располага потекнуваат од приходи на кои не е утврден данок или не е доволно утврден, органот за јавни приходи може да покрене посебна постапка за задолжување со данок на тој имот или приход.

б) Во постапката од ставот 1 на овој член лицето е должно на органот за јавни приходи да му ги презентира доказите за изворите на средствата од кои е набавен имотот и средствата со кои располага лицето.

в) Постапката од ставот 1 на овој член може да се покрене доколку со одредбите на овој закон не настанала застареност на правото за утврдување на данок.

Член 117

а) Решението за покренување на посебна постапка го донесува органот за јавни приходи на чие подрачје лицето има живеалиште.

б) Против решението од ставот 1 на овој член може да се изјави жалба до Министерството за финансии.

Член 118

Ако во постапката се утврди дека имотот, односно средствата се стекнати од неоданочени или нецелосно оданочени приходи, органот за јавни приходи донесува решение за утврдување на данокот.

Член 119

Основа за пресметување на данокот преставува разликата меѓу вредноста на имотот и докажаната висина на средствата за нејзино стекнување.

Член 120

Данокот на непријавените приходи се пресметува по стапка од 70%.

6. Наплата на данокот

а) Наплата на аконтацијата на данокот

Член 121

а) Исплатувачот на лични примања и на други приходи на кои аконтацијата на данокот се плаќа по одбивка е должен запрениот данок да

го уплати при секоја поединечна исплата.

б) Како исплатувач, во смисла на ставот 1 од овој член, кој го задржува данокот на премијата за осигурување согласно со менаџерскиот договор, се смета осигурителното друштво, а за исплатувач на лични примања, авторски и друг вид приходи исплатени преку авторска агенција или посредничко друштво, се смета авторската агенција односно посредничкото друштво.

в) Даноците по одбивка се пресметуваат и се плаќаат според стапките што важат на денот на исплатата на личните примања, односно на приходите.

Член 122

а) Обврзникот кој остварува лични примања од странство, како и обврзникот кој остварува лични примања од дипломатски, односно конзуларни претставништва на странски држави, кај претставници и службеници на такви претставништва кои уживаат дипломатски имунитет, е должен во рок од осум работни дена од денот кога му се исплатени примањата сам да го утврди и уплати данокот според членовите 16 и 17 на овој закон ако тој данок не го утврди и не го уплати исплатувачот.

б) Странски друштва и организации кои не уживаат дипломатски имунитет во Република Македонија, должни се при исплатата на лични примања на вработените лица, резиденти и нерезиденти да го пресметаат данокот на доход според одредбите на овој закон и да го платат во рок од осум работни дена од денот на исплатата.

Член 123

Даноците што се утврдуваат со решение на органот за јавни приходи се плаќаат:

1) на приходите од земјоделска дејност кои се плаќаат на катастарскиот приход - три месечно во еднакви рати;

2) на приходите од самостојна дејност - месечно до 15 во месецот за претходниот месец;

3) на приходите од имот и имотни права - месечно до 15 во месецот за претходниот месец и

4) на капиталните добивки и на другите приходи кои се остваруваат повремено во рок од 30 дена од денот на утврдувањето на обврската.

Член 124

Аконтативните износи на даноците од член 123 став 1 точка 1 се плаќаат во следните рокови: за I тримесечје до 15 февруари, за II тримесечје до 15 мај, за III тримесечје до 15 август и за IV тримесечје до 15 ноември.

Член 125

а) Додека не се изврши облогот со данок што се обложува според годишните основици и во годишни пашални износи, даночниот обврзник е должен да плаќа аконтација според решението за облог со данок од претходната година.

б) Ако примањата на даночниот обврзник суштествено се зголемиле, односно намалиле, органот за јавни приходи врз основа на прегледот на

деловните книги, податоците за примањата на обврзникот од страна на државните органи, претпријатијата и другите правни лица за испорачаните стоки и извршените услуги, како и врз основа на други веродостојни податоци, ќе донесе решение за зголемување, односно намалување на аконтацијата на данокот.

Член 126

а) Даноците што се плаќаат тримесечно пристигнуваат за наплата во средината на секое тримесечје.

б) До доставувањето на решението за даноците од став 1 на овој член, обврзникот плаќа привремена аконтација која одговара на висината на данокот од претходниот период.

7. Наплата на годишниот данок на доход

Член 127

Обврзникот на данокот на доход е должен да ја плати разликата меѓу уплатената аконтација и годишниот износ на данокот во рок од 30 дена од денот на доставувањето на решението за утврдената даночна обврска.

Член 128

На износите на даноците што не се платени во пропишаните рокови, обврзникот плаќа камата.

8. Гаранција

Член 129

За наплатата на аконтациите на даноците што се плаќаат по одбивка при исплатата на приходите гарантира исплатувачот.

Член 130

За наплата на аконтациите на даноците од земјоделска дејност, од самостојна дејност, од авторски права и права од индустриска сопственост, од капитал, од имот и имотни права и од капитални добивки, одговара со својот имот даночниот обврзник.

Член 131

Ако даночниот обврзник го отуѓил имотот со правна работа во полза на друго лице, за да ја одбегне обврската за плаќање на данокот, органот за јавни приходи може таквата правна работа да ја побива пред судот, доколку купувачот знаел за таквата намера на обврзникот.

Член 132

а) Даночниот обврзник кој отуѓува машини, уреди или друг инвентар што му служи за вршење на дејноста или ја отуѓува деловната просторија во целина, должен е претходно да ги намира своите обврски за плаќање на

данокот.

б) Ако новиот сопственик го преземе имотот од став 1 на овој член, а пристигнатиот данок не е платен, за наплата на данокот тој солидарно гарантира со даночниот обврзник до висината на вредноста на преземениот имот.

Член 133

Ако повеќе лица остваруваат приходи од заедничко вршење на дејност, присилната наплата на данокот што отпаѓа на одделен даночен обврзник може да се изврши од целокупниот имот со кој се врши заедничката дејност.

Член 134

Лицето кое на сопственикот на патувачка забавна група, односно приредувачот на забавни приредби му го отстапува со надомест или бесплатно својот станбен или деловен простор, одговара солидарно со даночниот обврзник за сите обврски во врска со одржаната приредба.

Член 135

а) Ако даночниот обврзник умре пред да се утврди висината на даночната обврска, даночната обврска преминува на наследниците.

б) Наплатата на утврдената обврска ќе се изврши од наследниците најмногу до висината на вредноста на наследениот имот.

Член 136

Пресметаниот данок на доход на примањата по основа на пензии и инвалиднини се отстапува на Фондот за пензиско и инвалидско осигурување.

9.Застареност

Член 137

а) Правото на утврдување на данокот на доход застарува за пет години по истекот на годината во која требало да биде утврден.

б) Правото на наплата на данокот и правото на наплата на трошоци за присилна наплата застарува за пет години по истекот на годината во која требало да се изврши наплатата.

в) Правото на обврзникот на враќање на неправилно или на повеќе уплатени износи на име на данок, камата и трошоци на присилна наплата застарува за пет години по истекот на годината во која е извршена уплатата.

Член 138

По секој прекин на текот на застареноста настапува нов тек на застареност. Правото на утврдување, наплата и враќање во секој случај застарува по истекот на десет години од истекот на годината во која данокот требало да биде утврден, наплатен, односно во која износите биле

платени.

Член 139

Во поглед на присилната наплата на данокот на доход, каматата и враќањето на повеќе или погрешно уплатен данок соодветно се применуваат одредбите од Законот за утврдување и наплата на јавните приходи.

V. КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ

Член 140

а) Обврзникот на данокот ќе се казни за прекршок со парична казна од 40.000 до 50.000 денари ако:

1) договорот за закуп на земјиштето не го достави до надлежниот орган во определениот рок (член 20 став 3);

2) не го пријави престанокот на даденото ослободување во определениот рок (член 23 став 3);

3) деловните книги не ги води или ги води неажурно и неточно (членови 77 ставови 1 и 2, 79 и 80);

4) не издава сметка (фактура) за секој остварен промет или ако прометот не го регистрира во регистар каса (член 78);

5) деловните книги, другата евиденција и документација не ги чува во деловната просторија (член 82);

6) деловните книги, другата евиденција и документација не ги чува најмалку пет години (член 84);

7) не состави даночен биланс, односно не го состави во пропишаниот рок и на пропишаниот начин (член 85);

8) не поднесе даночна пријава и даночен биланс во пропишаниот рок (членови 86, 87, 89 и 91);

9) приходите не ги остварува преку жиро - сметка кај носителите за платен промет (член 109) и

10) не пресмета и уплати данок од лични примања од странство (член 122).

б) Покрај паричната казна за сторен прекршок од точките 3, 4, 8 и 9 од став 1 на овој член на сторителот ќе му се изрече заштитна мерка одземање на дозвола за вршење на дејност во траење од три месеци до една година.

в) На обврзникот на данокот кој е казнет нај малку трипати во текот на годината за прекршок од став 1 на овој член ќе му се изрече заштитна мерка - одземање на дозвола за вршење на дејност во траење од три месеци до една година.

Член 141

Со парична казна од 200.000 до 300.000 денари ќе се казни за прекршок исплатувач ако:

1) не го пресмета данокот и не го уплати на соодветната сметка (членови 94 и 121);

2) не ги исполнува обврските од член 95;

3) исплатата за испорачаната стока и извршените услуги не ги изврши

преку жиро - сметката на обврзникот (член 109).

За прекршоците од став 1 на овој член ќе се казни и одговорното лице кај исплатувачот со парична казна од 40.000 до 50.000 денари.

Член 142

Обврзникот на данокот на кој врз основа на работните книги, сметките за испорака на стоки и за извршените услуги што е должен да ги евидентира или на друг начин ќе му се утврди дека пријавил плата, односно приход во помал износ, отколку што тој фактички изнесува или дека не го пријавил приходот, и ако износот на данокот што отпаѓа на непријавената плата, односно приход не повлекува кривична одговорност за даночно затајување, ќе се казни за прекршок со парична казна до 100% од износот на данокот што отпаѓа на помалку пријавениот доход, односно на помалку пријавениот приход.

Член 143

Лицето кое во својство на одговорно лице кај правното лице, а заради стекнување на поголема имотна корист или вредност, при исплатата на личните примања и другите приходи на кои данокот се плаќа по одбивка, не го пресмета и не го уплати данокот на соодветната сметка, ќе се казни за кривично дело со казна затвор од една до пет години.

VI. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 144

Одредбите од Законот кои се однесуваат на оданочувањето на приходите од земјоделска дејност според катастарски приход, нема да се применуваат од 1 јануари 2002 година, до 31 декември 2006 година.

Член 145

Одредбата на членот 62 точка 4 од овој закон која се однесува за оданочување на каматите на орочени штедни и други депозити ќе се применува од 1 јануари 2008, а одредбите на членовите 65, 66, 67, 68 и 69 од овој закон, кои се однесуваат за оданочување на капитални добивки остварени од продажба на хартии од вредност, ќе се применуваат од 1 јануари 2006 година.

Член 146

а) Одредбите од членовите 116, 117, 118, 119 и 120 ќе се применуваат по шест месеца од денот на влегување во сила на овој закон.

б) Во периодот до примената на одредбите од ставот 1 на овој член лицата од членот 116, можат да ги пријавуваат приходите за оданочување на посебно пропишан образец.

в) Министерот за финансии донесува поблиски прописи за формата, содржината и начинот на пополнување на образецот од ставот 2 на овој член.